

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΑΣΤΟΥΝΗΣ

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Σχολική μαθητική εφημερίδα Γυμνασίου Γαστούνης

Η σχολική εφημερίδα είναι μία δημιουργική και συγχρόνως ευχάριστη δραστηριότητα που δίνει την ευκαιρία στους μικρούς έφηβους μαθητές και μαθήτριες να εκφραστούν με το δικό τους τρόπο, να συνεργαστούν, να προβληματιστούν και να αναζητήσουν θέματα που τους αφορούν και τους ενδιαφέρουν. Επίσης, τους δίνει την ευκαιρία να καλλιεργήσουν τη γλωσσική έκφραση και τη δεξιότητα στο γραπτό λόγο αναπτύσσοντας δημιουργική φαντασία και να αυτενεργήσουν.

Με αυτές τις σκέψεις ξεκινήσαμε τη δημιουργία της σχολικής μας εφημερίδας το σχολικό έτος 2024-25 και ελπίζουμε να υλοποιήσουμε τους στόχους που θέσαμε όπως να μάθουν οι μαθητές να εκφράζουν ελεύθερα με το δικό τους τρόπο τους προβληματισμούς τους και τις ανησυχίες τους.

Να καλλιεργήσουν τη γλωσσική έκφραση και τη δεξιότητα στο γραπτό λόγο αναπτύσσοντας δημιουργική φαντασία. Να αναδειχθούν δυνατότητες των μαθητών και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών μέσα από την ομάδα της μαθητικής εφημερίδας και να αποκτήσουν ένα επίπεδο αυτοεκτίμησης. Να αναπτυχθεί συνεργασία μεταξύ των μαθητών, αλλά και μεταξύ μαθητών εκπαιδευτικών. Να εξοικειωθούν με την ανίχνευση βιβλιογραφίας και την καταγραφή της, να αντιληφθούν τον ορισμό των πνευματικών δικαιωμάτων. Να αποκτήσουν κίνητρα για δημιουργική εργασία.

Να αναπτύξουν ψηφιακές δεξιότητες αποκτώντας πολύτιμα εφόδια για την ενήλικη ζωή τους. Να προσδιορίσουν τη σχέση των παιδιών με τα ΜΜΕ, την κοινωνία και να καλλιεργήσουν την κριτική τους ικανότητα. Να επικοινωνήσουν οι μαθητές με ανθρώπους εντός και εκτός της σχολικής κοινότητας πραγματοποιώντας ένα «άνοιγμα» του σχολείου στην κοινωνία.

ΤΕΥΧΟΣ 2 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2024

Περιεχόμενα	Σελ.
Επίκαιρα θέματα	2 - 3
Το Γυμνάσιο Γαστούνης στη Φινλανδία με πρόγραμμα ERASMUS	
Η καθιέρωση της εορτής των Χριστουγέννων	
Λίγα λόγια για το μήνα	4 - 5
Μήνες από τις "Χαμένες Πατρίδες"	6 - 7
Παραμονή Χριστουγέννων στο Αϊβαλί	
Διαβάζοντας τα άστρα...	8 - 9
Χειμερινό Ηλιοστάσιο	
Ο Ησίοδος για το χειμερινό ηλιοστάσιο	
Περιβαλλοντικό ζήτημα	10 - 11
Το μαύρο κύμα	
Τοπική Ιστορία	12 - 13
Ένας δρόμος... μια προσωπικότητα	
Οδός Ιωάννου Βώζου	
Οδός Ιωάννου Καποδίστρια	
Το ποίημα του μήνα	14

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΘΕΜΑΤΑ

Το Γυμνάσιο Γαστούνης στη Φινλανδία

Το Γυμνάσιο Γαστούνης συμμετείχε σε κινητικότητα στη Liminka της Φινλανδίας από 1-6 Δεκεμβρίου στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus με τίτλο "United friends for better future".

Πήραν μέρος 2 καθηγητές, η κ. Όλγα Γιάντσου - συντονίστρια του προγράμματος και ο κ. Γιώργος Κουσιγιώρης - μέλος της παιδαγωγικής ομάδας και 6 μαθητές: Στέφανος Λαμπράκος, Διονυσία Σαμίου, Ελένη Κατσαρίδη, Ραφαέλα Κλάδη, Αδαμαντία Δημητρακοπούλου και Μαριστέλλα Δεληγιάννη.

Κατά τη διάρκεια της κινητικότητας, ο μαθητής μας Στέφανος Λαμπράκος κατέκτησε την 1η θέση σε διαγωνισμό καλύτερου βίντεο με θέμα: "What nature means to me". Στον διαγωνισμό συμμετείχαν επίσης μαθητές από τα σχολεία της Φινλανδίας και της Τουρκίας.

Οι μαθητές/τριες συμμετείχαν σε εξαιρετικές δράσεις και απέκτησαν νέες γνώσεις για την ανακύκλωση, τη βιωσιμότητα και νέες βιώσιμες πρακτικές. Ενημερώθηκαν για το εκπαιδευτικό σύστημα της Φινλανδίας και είχαν την τύχη να δουν ένα σύγχρονο και όμορφο σχολείο. Απέκτησαν πολλές ιδέες και υποσχέθηκαν να εφαρμόσουν κάποιες και στο δικό μας σχολείο γιατί σίγουρα αξίζουμε όλοι το καλύτερο.

Γνώρισαν τις ομορφιές και αξιοθέατα της Liminka και ήρθαν σε επικοινωνία με υπέροχους και φιλόξενους ανθρώπους.

Είχαν την ευκαιρία να επισκεφτούν το Ροβανιέμι και το χωριό του Santa Claus, να χαρούν τη βόλτα με το έλκηθρο και τους ταράνδους.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η καθιέρωση της εορτής των Χριστουγέννων

Η καθιέρωση της εορτής των Χριστουγέννων ακολούθησε μια πολύπλοκη διαδρομή. Η Δύση και η Ανατολή ακολούθησαν διαφορετικούς δρόμους. Η Ανατολή έστρεψε περισσότερο την προσοχή της στη Βάπτιση στον Ιορδάνη.

Στους τέσσερις πρώτους αιώνες του χριστιανισμού τα Χριστούγεννα γιορταζόταν μαζί με τα Θεοφάνια. Η καθιέρωση της 25ης Δεκεμβρίου ως ημέρα των Χριστουγέννων έγινε στη Ρώμη από τον Πάπα Ιούλιο Α΄ (337-352 μ.Χ.) τον 4ο μ.Χ. αιώνα και συγκεκριμένα το 336 μ.Χ., ενώ στη συνέχεια μεταφέρθηκε τόσο στην Ανατολή όσο και στον υπόλοιπο χριστιανικό κόσμο.

Έτσι η 25η Δεκεμβρίου ως ημέρα εορτασμού των Χριστουγέννων, καθιερώθηκε για πρώτη φορά στη Ρώμη κατά τα μέσα περίπου του 4ου μ.Χ. αιώνα, ενώ κατά τη διάρκεια της αυτοκρατορίας του Ιουστινιανού, τον 6ο αιώνα, ο εορτασμός των Χριστουγέννων στις 25 Δεκεμβρίου ξαπλώθηκε σ' ολόκληρη την Ανατολή εκτός από την Αρμενία όπου διατηρήθηκε ο συνεορτασμός στις 6 Ιανουαρίου.

Στην Κωνσταντινούπολη φαίνεται ότι τα Χριστούγεννα εορτάσθηκαν για πρώτη φορά το 379 ή το 380 μ.Χ. Ο Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός αυτοχαρακτηρίζεται σε ομιλία του ως «έξαρχος» της εορτής.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΗΝΑ

Δεκέμβριος

Ο Δεκέμβριος ή Δεκέμβρης είναι ο δωδέκατος και τελευταίος μήνας του έτους ανήκει στην εποχή του χειμώνα κατά το Γρηγοριανό ημερολόγιο και είναι ένας από τους 7 μήνες με διάρκεια 31 ημερών. Στα Λατινικά, decem σημαίνει δέκα, αφού ο Δεκέμβρης ήταν ο 10ος μήνας σύμφωνα με το Ρωμαϊκό ημερολόγιο.

Τον λένε **Γιορτάρη** ή **Βρουμάλη** από την αρχαία βυζαντινή γιορτή που ξεκινούσε στις 24 του Δεκέμβρη και κάθε μέρα γιόρταζε όποιος το όνομά του ξεκινούσε από το Α, την επόμενη από το Β κι έφταναν το μέτρημα μέχρι τις 17 του Γενάρη.

Επίσης τον λένε **Γιορτινό**, λόγω των πολλών θρησκευτικών γιορτών του, **Παππού Νικόλα**, **Αι Νικολιάτη** ή **Κυρ Λευτέρη**.

Στη Μακεδονία τον φωνάζουν **Άσπρο μήνα** ή **Άσπρομηνά** και αλλού **Χιονιά** για το πυκνό του χιόνι.

Στον Πόντο παλιότερα ονομαζόταν **Χριστιανάρης**, στη Ρόδο **Χριστουγεννάρης**, στη Λέσβο **Χριστουγεννιάτης** και αλλού **Χριστουγεννάς**.

Το Καλαντάρι του Δεκεμβρίου από το Très riches heures du duc de Berry

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΗΝΑ

Δεκέμβριος

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

- Άγια Βαρβάρα μίλησε κι ο Σάββας αποκρίθη: «Μαζέψτε ξύλα κι άχυρα και σύρτε και στο μύλο, γιατί ο Αι-Νικόλας έρχεται με χιόνια φορτωμένος»
- Η αγία -Βαρβάρα βαρβαρώνει (το κρύο), ο αϊ -Σάββας σαβανώνει και ο αϊ-Νικόλας παραχώνει.
- Τ'αϊ - Νικολοβάρβαρα κατεβασιές και χιόνια, μπουράσκες και τελώνια (λένε οι ναυτικοί)
- Αν πρωμίσει η μυγδαλιά κι ανθίσει το Δεκέμβρη, βαρύς χειμώνας κι όψιμος θε νά 'ρθει να μας εύρει.
- Να 'ναι Χριστούγεννα στεγνά, τα Φώτα χιονισμένα και τα Λαμπρά βρεχούμενα, αμπάρια γιομισμένα.
- Χιόνι του Δεκεμβρίου, χρυσάφι του καλοκαιριού (ή χρυσάφι τ' Αλωνάρη).
- Να 'ναι Χριστούγεννα στεγνά, τα Φώτα χιονισμένα χαρά σ' εκείνον το γεωργό, που 'χει πολλά σπαρμένα.
- Τ' Αγιονικολοβάρβαρα ή βρέχει ή χιονίζει.
- Τα Νικολοβάρβαρα κάνει νερά και χιόνια
- Δεκέμβρη με τα κρύα σου και πώς θα ξεκρύνω;
- Δεκέμβρη μου, με πάγωσες και πώς να ξεπαγώσω;
- Δεκέμβρης μας επλάκωσε, το κρύο μας φαρμάκωσε.
- Δεκέμβρης και δεν έσπειρες, λίγο σιτάρι θα 'χεις.
- Τον Νοέμβρη και Δεκέμβρη φύτευε καταβολάδες.
- Μπήκε ο Δεκέμβρης; Δίκαιος όποιος έσπειρε.
- Το τραγούδι με τον τρύγο το Δεκέμβρη παραμύθι.
- Μήνα μου σαρακοστιανέ, καλέ Χριστουγεννιάτη!

Η Γέννηση του Ιησού σε πίνακα του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου

ΜΝΗΜΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΧΑΜΕΝΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ

Παραμονή Χριστουγέννων στο Αϊβαλί

Κρύο τάντανο έκανε, παραμονή Χριστούγεννα. Ο αγέρας σα να 'τανε κρύα φωτιά κι έκαιγε. Μα ο κόσμος ήτανε χαρούμενος, γεμάτος κέφι. Είχε βραδιάσει κι ανάψανε τα φανάρια με το πετρόλαδο. Τα μαγαζιά στο τσαρσί φεγγοβολούσανε, γεμάτα απ' όλα τα καλά. Ο κόσμος μπαινόβγαινε και ψούνιζε: από το 'να το μαγαζί έβγαινε, στ' άλλο έμπαινε. Κι όλοι χαιρετιόντανε και κουβεντιάζανε με γέλια, με χαρές. Οι μεγάλοι καφενέδες ήτανε γεμάτοι καπνό από τον κόσμο που φουμάριζε. Ο καφενές τ' Ασημένιου είχε μεγάλη φασαρία, χαρούμενη φασαρία. Είχε μέσα δύο σόμπες και τα τζάμια ήτανε θαμπά, απ' όξω έβλεπες σαν ήσκιους τους ανθρώπους. Οι μουστερήδες είχανε βγαλμένες τις γούνες από τη ζέστη, κόσμος καλός, καλοπερασμένοι νοικοκυραίοι.

Κάθε τόσο άνοιγε η πόρτα και μπαίνανε τα παιδιά που λέγανε τα κάλαντα. Άλλα μπαίνανε, άλλα βγαίνανε. Και δεν τα λέγανε μισά και μισοκούτελα, μα τα λέγανε από την αρχή ίσαμε το τέλος, με φωνές ψαλτάδικες, όχι σαν και τώρα, που λένε μοναχά πέντε λόγια μπρούμυτα κι ανάσκελα, και κείνα παράφωνα.

Αντίκρου στον μεγάλο καφενέ τ' Ασημένιου ήτανε κάτι φτωχομάγαζα, τσαρουχάδικα, ψαθάδικα και τέτοια. Ίσια-ίσια αντίκρου στη μεγάλη πόρτα του καφενέ ήτανε ένα μικρό καφενεδάκι, το πιο φτωχικό σ' όλη την πολιτεία, μία ποντικότρυπα.

Ενώ ο μεγάλος ο καφενές φεγγολογούσε και τα τζάμια ήτανε θολά από τη ζέστη, η ποντικότρυπα ήτανε σκοτεινή, γιατί η λάμπα, μία λάμπα τσιμπλιασμένη, μία άναβε, μία έσβηνε, όπως έμπαινε ο χιονιάς από τα σπασμένα τζάμια της πόρτας. Η φιτιλήθρα ήτανε στραβοβιδωμένη και τσαλαπατημένη σαν το μούτρο του καφετζή, του μπαρμπα-Γιαννακού του Χατζή, το φιτίλι στραβοκομμένο, το γυαλί σπασμένο από το 'να μάγουλο και στην τρύπα είχανε κολλημένο ένα κομμάτι ταραμαδόχαρτο. Βάλε με το νου σου τι φως έδινε μια τέτοια λάμπα! Κάτω τα σανίδια ήτανε σάπια και τρίζανε.

Στον τοίχο ήτανε κρεμασμένα δύο-τρία παμπάλαια κάντρα, καπνισμένα σαν αρχαία εικονίσματα: το 'να παρίστανε τον Μέγα Πέτρο μέσα σε μία βάρκα που την έδερνε η φουρτούνα, τ' άλλο τον μάντη Τειρεσία, που μιλούσε με τον Αγαμέμνονα, τ' άλλο τον Παναγή τον Κουταλιανό που πάλευε με την τίγρη.

Η πελατεία ήτανε συνέχεια με το καφενείο. Όλοι-όλοι ήτανε πέντ' – έξι γέροι σκεβρωμένοι, σαράβαλα, με κάτι τρύπιες γούνες που δεν τις έπιανε αγκίστρι. Δύο-τρεις ήτανε γιαλικάρηδες, δηλαδή είχανε καμιά σάπια βάρκα και βγάζανε θαλασσινά για μεζέδες, που τα λέγανε γιαλικά, γιατί βρίσκονται στο γιαλό, δηλαδή στα ρηχά νερά. Οι άλλοι ήτανε φρουκαλάδες, δηλαδή κάνανε φρουκαλιές. Ήτανε και κανένas νεροκουβαλητής και κανένas καρβουνιάρης. Να, αυτή ήτανε η πελατεία.

ΜΝΗΜΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΧΑΜΕΝΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ

Παραμονή Χριστουγέννων στο Αϊβαλί

Ο βοριάς έμπαινε μέσα με την τρούμπα και στριφογύριζε τη λάμπα που κρεμότανε από το μαυρισμένο ταβάνι κι αναβόσβηνε. Από το κρύο τρέμανε οι γέροι και χουχουλίζανε τα χέρια τους, τα βάζανε κι από πάνω από το τσιγάρο, τάχα για να ζεσταθούνε.

Ο φουκαράς ο καφετζής, για να μην παγώσει, έκανε σουλάτσο, πηγαινοερχότανε από το τεζάκι ίσαμε την πόρτα, με την παλιογούνα ριχμένη από πάνω του, και, για να δώσει κουράγιο στην πελατεία, εκεί που σουλατσάρριζε, τον επίανε το σύγκρουο και χτυπούσανε τα κατωσάγονά του, κι έσφιγγε απάνω του την παλιοπατατούκα του κι έλεγε

- Εεεέχ! Μωρέ, ζεστό που είναι το καφενεδάκι μας!...

Ύστερα γύριζε κι έδειχνε τον μεγάλο καφενέ, που καπνίζανε κάργα οι σόμπες, κι έλεγε:

- Αντίκρου, σκυλί ψοφά από το κρύο..., σκυλί ψοφά! Ο καημένος ο μπαρμπα-Χατζής!

Απ' όξω περνούσε κόσμος βιαστικός, με γέλια και με χαρές. Από 'δω κι από 'κει ακουρόντανε τα παιδιά που λέγανε τα κάλαντα στα μαγαζιά.

Η ώρα περνούσε κι ανάρριε σιγά-σιγά ο κόσμος. Τα μαγαζιά σφαλούσαν ένα-ένα. Μοναχά μέσα στα μπαρμπεριά ξουριζόντανε ακόμα κάτι λίγοι. Στο τσαρσί λιγότευε η φασαρία, μα στους μαχαλάδες γυρίζανε τα παιδιά με τα φανάρια και λέγανε τα κάλαντα στα σπίτια. Οι πόρτες ήτανε ανοιχτές, οι νοικοκυραίοι, οι νοικοκυράδες και τα παιδιά τους, όλοι ήτανε χαρούμενοι, κι υποδεχόντανε τους ψαλτάδες και κείνοι αρχίζανε καλόφωνοι σαν χοτζάδες:

Καλήν εσπέραν, Άρχοντες, αν είναι ορισμός σας,
Χριστού την θείαν γέννησιν να πω στ' αρχοντικό σας.
Χριστός γεννάται σήμερα εν Βηθλεέμ τη πόλει,
οι ουρανοί αγάλλονται, χαίρει η κτίσις όλη...

"Παραμονή Χριστούγεννων" απόσπασμα από το πεζογράφημα του Φώτη Κόντογλου "Τ' Αϊβαλί, η πατρίδα μου", Έργα Α' τόμος "Τ' Αϊβαλί, η πατρίδα μου", Εκδοτικός οίκος "Αστήρ" ΑΛ. & Ε. Παπαδημητρίου

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΑΣΤΡΑ

Χειμερινό Ηλιοστάσιο

Ετυμολογικά, σύμφωνα με το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, το «ηλιοστάσιο» προέρχεται από τις λέξεις «ήλιος» και «στέκομαι» ή «στάση». Κοντά στο χειμερινό ηλιοστάσιο (λίγες ημέρες πριν ή μετά) ο Ήλιος φαίνεται να επιβραδύνει τη φαινομενική κίνησή του προς τα νότια. Την ημέρα του ηλιοστασίου αυτή η κίνηση μηδενίζεται και στην συνέχεια αντιστρέφεται..

Κατά το χειμερινό ηλιοστάσιο ο Ήλιος φτάνει στο χαμηλότερο σημείο του κατά την μεσουράνηση και τότε διανύουμε την μεγαλύτερη νύχτα του χρόνου.

Τα ηλιοστάσια και οι ισημερίες συμβαίνουν επειδή όλες οι ημέρες του έτους δεν έχουν ίση διάρκεια μεταξύ τους. Το καλοκαίρι οι μέρες είναι μεγαλύτερες και οι νύχτες μικρότερες, ενώ το αντίθετο συμβαίνει το χειμώνα, όταν οι μέρες είναι μικρότερες και οι νύχτες μεγαλύτερες. Αυτό συμβαίνει γιατί, καθώς η Γη μας περιφέρεται γύρω από τον Ήλιο, ο άξονας περιστροφής της παρουσιάζει κλίση προς το επίπεδο περιφοράς, περίπου $23^{\circ} 26$ μοιρών και το επίπεδο αυτό ονομάζεται εκλειπτική.

Οι αρχαίοι λαοί γιόρταζαν ιδιαίτερα τις μέρες του χειμερινού ηλιοστασίου. Αυτή την παράδοση συνέχισαν οι Έλληνες με τα Κρόνια και οι Ρωμαίοι με τα Σατουρνάλια από 18 έως 24 Δεκεμβρίου και την κεντρική γιορτή της 25ης Δεκεμβρίου, την «Ημέρα της Γέννησης του Αήττητου Ήλιου», όταν εορταζόταν το γεγονός ότι ο Ήλιος άρχισε και πάλι να ανεβαίνει στον ουρανό και να μεγαλώνουν οι μέρες. Οι Ρωμαίοι δηλαδή στις 25 Δεκεμβρίου γιόρταζαν τα Βρουμάλια (Brumalia < bruma = η τροπή του Ηλίου), που ήταν αφιερωμένα στη μικρότερη ημέρα του χρόνου και στα γενέθλια του Μίθρα, του ανίκητου Ήλιου που είχε καθιερωθεί επί αυτοκράτορα Αυρηλιανού το 275.

Οι πρώτοι χριστιανοί, που ήταν εκτός νόμου στη Ρώμη και δεν μπορούσαν να συναντιούνται ή να εκκλησιάζονται μαζί, έκαναν συναντήσεις κρυφά στις κατακόμβες τους. Αποφάσισαν έτσι να γιορτάζουν τα Χριστούγεννα στις 25 Δεκεμβρίου, όταν οι Ρωμαίοι ήταν απασχολημένοι με τις δικές τους γιορτές των Σατουρνάλιων.

Έτσι το 325 μ.Χ., το έτος που έγινε η Σύνοδος της Νίκαιας, το χειμερινό ηλιοστάσιο είχε μετατεθεί και συνέβαινε στις 22 Δεκεμβρίου. Η μετάθεση όμως του χειμερινού ηλιοστασίου συνεχίστηκε χωρίς να διορθωθεί μέχρι και το έτος 1582, οπότε η χειμερινή τροπή συνέβαινε στις 12 Δεκεμβρίου. Τότε, ο Πάπας Γρηγόριος 13ος εισήγαγε μία νέα μεταρρύθμιση, γι' αυτό και το νέο ημερολόγιο, αυτό που χρησιμοποιούμε σήμερα, ονομάζεται Γρηγοριανό, και χάνει μία μόνον ημέρα στα 4.000 χρόνια. Η Γρηγοριανή μεταρρύθμιση έτρεψε τη θέση του ημερολογίου προς τα εμπρός με βάση το έτος της Συνόδου της Νικαίας κι όχι το έτος εισαγωγής του Ιουλιανού ημερολογίου, το 44 π.Χ.

Πηγή: Βικιπαίδεια

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΑΣΤΡΑ

Ο Ησίοδος για το χειμερινό ηλιοστάσιο

Ο Ησίοδος συμβουλεύει ότι ο καλός γεωργός δεν πρέπει να καθυστερεί το όργωμα και τη σπορά ως την τροπή του ηλίου δηλαδή το χειμερινό ηλιοστάσιο. Αν αμελήσει, η σοδειά θα είναι τόσο πενιχρή, που καθιστός θα θερίζει τα λιγοστά, καχεκτικά στάχυα, και κατασκονισμένος θα το δεματιάζει ανάποδα το ένα με τα' άλλο, δίχως πολλή χαρά.

*«... Μ' αν στο ηλιοστάσιο τη θεία γη οργώσεις,
θα θερίσεις καθιστός και με το χέρι σου χερόβολα μικρά θ' αδράχνεις,
μέσα στη σκόνη θα δεματιάξεις το ένα στάχυ ανάποδα στο άλλο, δίχως να χაίρεσαι
πολύ,
και σε κοφίνι θα τα κουβαλήσεις. Λίγοι θα σε θαυμάσουν.
Άλλοτε κι άλλος είναι του Δία, που την αιγίδα του βαστά, ο νους,
και είναι δύσκολο στους θνητούς ανθρώπους να τον εννοήσουν.
Μα κι αν αργά οργώσεις, αυτή τη γιατρεία θα μπορούσες να ' βρεις:
τότε που ο κούκος μέσα απ' τα φύλλα της βαλανιδιάς πρώτη φορά λαλεί,
και τέρπει τους θνητούς πάνω στη δίχως όρια γη,
μακάρι να βρέξει τότε ο Δίας την τρίτη μέρα, δίχως να σταματά,
και δίχως το νερό να ξεπερνά τη χηλή απ' το βόδι, ούτε να υπολείπεται.
Μ' αυτό τον τρόπο το όργωμα που έγινε αργά ισοφαρίζει το πρώιμο όργωμα...»*

(Ησίοδος, Έργα και Ημέραι στ. 479-482 και 483-490)

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Το μαύρο κύμα

Το κείμενο είναι απόσπασμα του μυθιστορήματος “Η ιστορία του γάτου που έμαθε σ’ ένα γλάρο να πετάει”. Μεταξύ άλλων εξετάζει και το μεγάλο πρόβλημα της ρύπανσης των θαλασσών.

Στο έργο αυτό που εκτυλίσσεται στο λιμάνι του Αμβούργου, ο γάτος Ζορμπάς, «που ήταν μαύρος, πελώριος και χοντρός», υπόσχεται σε μια ετοιμοθάνατη από τη μόλυνση γλαροπούλα να κλωσήσει αυτός το αυγό της, να μεγαλώσει το γλαρόπουλο που θα γεννηθεί και να το μάθει να πετάει. Το έργο γνώρισε και γνωρίζει τεράστια επιτυχία σε όλο τον κόσμο, ενώ στη Γαλλία γυρίστηκε και σε ταινία κινούμενων σχεδίων.

Στο δικό μας απόσπασμα παρακολουθούμε τον τρόπο με τον οποίο μολύνεται θανάσιμα η Κενγκά, η μάνα-γλάρος.

Η Κενγκά άνοιξε τις φτερούγες για να πετάξει, αλλά το κύμα ήταν πιο γρήγορο και την πήρε από κάτω. Όταν ξαναβγήκε στην επιφάνεια, το φως της μέρας είχε χαθεί, κι όταν κούνησε δυνατά το κεφάλι, κατάλαβε πως η κατάρρα των θαλασσών την είχε τυφλώσει.

Η Κενγκά με τ' ασημιά φτερά βούτηξε πολλές φορές το κεφάλι της στο νερό, ώσπου κάποιες ακτίνες φως έφτασαν στις κόρες των ματιών της που 'χαν σκεπαστεί με πετρέλαιο.

Η παχύρρευστη κηλίδα, η μαύρη μάστιγα, της είχε κολλήσει τα φτερά στο σώμα, κι η Κενγκά έπιασε να κουνάει τα πόδια, με την ελπίδα να κολυμπήσει γρήγορα και να φύγει μακριά απ' το μαύρο κύμα.

Με όλους τους μυς της πιασμένους από την προσπάθεια, κατάφερε κάποτε να φτάσει στο τέλος της πετρελαιοκηλίδας και να 'ρθει σ' επαφή με το καθαρό νερό.

Όταν, βουτώντας το κεφάλι στο νερό κι ανοιγοκλείνοντας συνέχεια τα μάτια, κατάφερε να τα καθαρίσει, σήκωσε το κεφάλι και κοίταξε τον ουρανό· δεν είδε παρά κάτι σύννεφα ανάμεσα στη θάλασσα και στην απεραντοσύνη του ουράνιου θόλου.

Ήδη οι συντρόφισσές της απ' το σμήνος του Φάρου της Κόκκινης Άμμου πρέπει να 'χαν πετάξει μακριά - πολύ μακριά.

Έτσι ήταν ο νόμος. Είχε δει κι η ίδια άλλους γλάρους να μολύνονται από το θανάσιμο μαύρο κύμα, κι όσο δυνατή κι αν ήταν η λαχτάρα της να κατέβει για να βοηθήσει, είχε αναγκαστεί ν' απομακρυνθεί, υπακούοντας στο νόμο που απαγορεύει την παρουσία στο θάνατο των συντρόφων.

Με τα φτερά τους ακίνητα, κολλημένα στο σώμα τους, οι γλάροι αποτελούσαν εύκολη λεία για τα μεγάλα ψάρια, ή πέθαιναν αργά, από ασφυξία, καθώς το πετρέλαιο έφραζε όλους τους τους πόρους.

Αυτό το τέλος την περίμενε, κι η Κενγκά ευχήθηκε να την κατάρριναν αμέσως τα σαγόνια κάποιου κήτους.

Η μαύρη κηλίδα. Η μαύρη μάστιγα.

Περιμένοντας το τέλος της, η Κενγκά έπιασε να καταριέται τους ανθρώπους.

«Όχι όμως όλους... Να μην είμαι και άδικη», έκρωξε αδύναμα.

Πολλές φορές, από ψηλά, είδε πώς κάτι μεγάλα πετρελαιοφόρα επωφελούνταν τις μέρες που 'χε στεριανή ομίχλη για να βγουν στη θάλασσα και να πλύνουν τις δεξαμενές τους. Σκόρπιζαν στη θάλασσα χιλιάδες λίτρα από μια ουσία παχύρρευστη και μολυσματική, που επέπλεε στο κύμα.

Είδε όμως κι άλλες φορές που κάτι μικρά πλεούμενα πλεύριζαν τα πετρελαιοφόρα κι απαιτούσαν απ' αυτά ν' αδειάσουν τις δεξαμενές τους. Δυστυχώς, όμως, αυτά τα πλεούμενα, όπου κυμάτιζε η σημαία με τα χρώματα της ίριδος, δεν έφταναν πάντα εγκαίρως για ν' αποτρέψουν τη δηλητηρίαση των θαλασσών.

Η Κενγκά πέρασε τις πιο βασανιστικές ώρες της ζωής της καθισμένη πάνω στο νερό, με το τρομοκρατημένο της μυαλό να φαντάζεται τον πιο φριχτό θάνατο· χειρότερο απ' το να την κατασπαράξει ένα ψάρι, χειρότερο ακόμα κι απ' το να υποφέρει την αγωνία της ασφυξίας, ήταν το να πεθάνει από την πείνα.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Το μαύρο κύμα

Μπροστά στην εφιαλτική προοπτική ενός αργού θανάτου, κούνησε το σώμα της και διαπίστωσε με έκπληξη πως το πετρέλαιο δεν είχε πειράξει τις φτερούγες ως τη ρίζα τους. Μπορεί τα πούπουλά τους να 'χαν ποτίσει απ' αυτή την παχύρρευστη ουσία, τουλάχιστον, όμως, μπορούσε να τις ανοίξει.

«Μπορεί και να 'χω μια ελπίδα να βγω από δω», έκρωξε η Κενγκά, «εκεί ίσως, αν πετάξω ψηλά, πολύ ψηλά, ο ήλιος να λιώσει την κατάρα που 'χει κολλήσει στα φτερά μου».

Θυμήθηκε μια ιστορία που της είχε διηγηθεί μια γριά συντρόφισσα απ' τα Φρισιικά Νησιά: πως ήταν κάποτε ένας άνθρωπος, που τον έλεγαν Ίκαρο, κι αυτός, που λαχταρούσε να πετάξει, πήρε φτερά αετού και τ' άλειψε με κερί για να τα κολλήσει και να φτιάξει φτερούγες, και πέταξε ψηλά κι έφτασε κοντά στον ήλιο, κι η ζέστη του ήλιου έλιωσε το κερί, κι ο Ίκαρος έπεσε.

Η Κενγκά χτύπησε τις φτερούγες, μάζεψε τα πόδια, σηκώθηκε δυο πόντους κι έπεσε με τα μούτρα στο νερό. Πριν δοκιμάσει άλλη μια φορά, βούτηξε ξανά και κούνησε τις φτερούγες κάτω απ' το νερό. Αυτή τη φορά, σηκώθηκε πάνω από ένα μέτρο, πριν ξαναπέσει.

Το καταραμένο το πετρέλαιο είχε ποτίσει τα πούπουλα της ουράς, κι η Κενγκά δεν μπορούσε να κουμαντάρει το ανέβασμα. Ξαναβούτηξε κι έπιασε να καθαρίζει με το ράμφος το στρώμα της βρομιάς που 'χε σκεπάσει την ουρά της. Πονούσε που ξερίζωνε τα φτερά της, αλλά, στο τέλος, η ουρά της ήταν πολύ καθαρότερη.

Με την πέμπτη προσπάθεια, η Κενγκά κατόρθωσε να πετάξει.

Φτεροκοπούσε απεγνωσμένα, αλλά το βάρος του πετρελαίου δεν την άφηνε να πλανάει. Λίγο να κουραζόταν, και θα 'πεφτε σούμπιτη. Ευτυχώς, δεν την είχαν πάρει τα χρόνια, και οι μύες της σήκωναν εύκολα το ζόρι.

Πέταξε πολύ ψηλά. Χωρίς να σταματήσει το φτερούγισμα, κοίταξε κάτω κι είδε τη λεπτή, άσπρη γραμμή της κόστας. Είδε και κάτι καράβια, που ήταν σαν κουκκίδες σε γαλάζιο ύφασμα. Πέταξε ψηλά, αλλά ο ήλιος δεν της

έκανε το χατίρι. Ή οι ακτίνες του ήταν πολύ αδύναμες ή το στρώμα του πετρελαίου ήταν πολύ παχύ.

Η Κενγκά κατάλαβε πως δε θα 'χε για πολύ ακόμα τη δύναμη να φτεροκοπάει, κι έψαξε να βρει ένα μέρος στην ενδοχώρα για να κατέβει, ακολουθώντας την πράσινη και φιδωτή γραμμή του Έλβα.

Το φτερούγισμά της γινόταν όλο και πιο βαρύ, όλο και πιο αργό. Έχανε δυνάμεις. Έπεφτε.

Σε μιαν απέλπιδα προσπάθεια να ξανακερδίσει ύψος, έκλεισε τα μάτια και φτερούγισε με όσες δυνάμεις της είχαν απομείνει. Δεν κατάλαβε πόση ώρα πέταξε με τα μάτια κλειστά, όταν όμως τα άνοιξε, πετούσε πάνω από έναν ψηλό πύργο μ' έναν χρυσαφένιο ανεμοδείκτη.

«Ο Άγιος Μιχαήλ!», έκρωξε, αναγνωρίζοντας το καμπαναριό της αμβουργιανής εκκλησίας.

Τις φτερούγες της δεν μπορούσε πια ούτε να τις κουνήσει.

Απόσπασμα από το βιβλίο του L. Sepúlveda, Η ιστορία του γάτου που έμαθε σ' ένα γλάρο να πετάει, μτφρ. Αχιλλέας Κυριακίδης, Opera

***Φρισιικά Νησιά (Frisian Islands):** Σύμπλεγμα νησιών στη Βόρεια Θάλασσα, μεταξύ Ολλανδίας και Γερμανίας ***να πλανάει:** να ελέγξει το πέταγμά της ***σούμπιτη:** με όλο της το βάρος και σε μια στιγμή ***της κόστας:** της ακτής ***ενδοχώρα:** το εσωτερικό (μακριά από τη θάλασσα) μέρος μιας χώρας ***Έλβα (Έλβας):** ποταμός της βορειοδυτικής Γερμανίας ***αμβουργιανής (αμβουργιανός):** του Αμβούργου

ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ένας δρόμος... μία προσωπικότητα

Ένας δρόμος... μια ιστορία

Περιδιαβαίνοντας την πόλη μας, τη Γαστούνη και παρατηρώντας τις πινακίδες των δρόμων της, πολλές φορές έχουμε αναρωτηθεί, γιατί άραγε ο δρόμος να έχει αυτή την ονομασία.

Οι ονομασίες των οδών δεν είναι τυχαίες. Επιλέχθηκαν για να μας θυμίζουν μια ιστορία, ένα γεγονός, έναν τόπο, ένα σπουδαίο άνθρωπο.

Ευκαιρία λοιπόν να μάθουμε το μυστικό της ονομασίας των δρόμων.

ΟΔΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΩΖΟΥ

Ένας από τους μεγαλύτερους Εθνικούς Ευεργέτες. Γεννήθηκε στη Γαστούνη, σταδιοδρόμησε στη Ρωσία και πέθανε πάμφτωχος και ξεχασμένος στην Αθήνα, αφού διέθεσε τα πάντα για την επιβίωση, τον φωτισμό και την ανάσταση του Γένους.

Πρώτος εξάδελφος του «Άρχοντα της Γαστούνης», Γεωργίου Χρ. Σισίνη.

Ο Βώζος ήταν «μεταξύ των ευφυών και σωφρόνων παιδων» τα οποία ο κόμης Ορλώφ πήρε από την Πελοπόννησο για να εκπαιδευτούν στο Ελληνικό Σχολείο της Αγίας Πετρούπολης με διαταγή της Μεγάλης Αικατερίνης (Γ. Παπανδρέου).

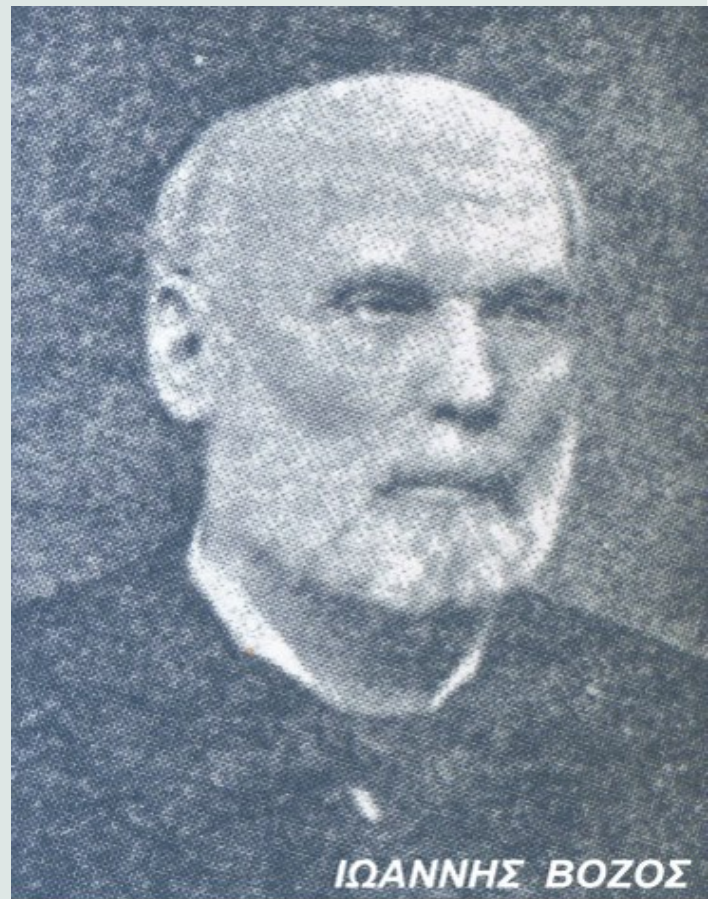
Έγινε αξιωματικός του Ρώσικου Ναυτικού, διέπρεψε σε πολλές μάχες και τιμήθηκε ανάλογα. Όταν παραιτήθηκε το 1806, ασχολήθηκε με το εμπόριο, όπου έγινε πάμπλουτος.

Στις δύσκολες στιγμές του Έθνους ήταν η παρηγοριά του Γένους. Πλήρωνε στους δυνάστες τα δυσβάσταχτα χρέη της κοινότητας για να περιορίσει τον εξανδραποδισμό των συμπατριωτών του, έδωσε λύτρα για εξαγορά αιχμαλώτων, που είχαν μεταφερθεί από τη Γαστούνη στην Αίγυπτο από το στρατό του

Ιμπραήμ, περιέθαλπε ταλαιπωρημένους του Αγώνα, ορφανά και χήρες. Ίδρυσε και συντήρησε σχολεία, πλήρωνε μισθούς δασκάλων, υποτροφίες σπουδαστών.

Διαχειρίστηκε την περιουσία του Ιωάννη Βαρβάκη για κοινωφελείς σκοπούς. Ο Κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας του έδωσε επίσημα έπαινο, καθ' όσον τον εκτιμούσε πολύ.

Αποφασιστικής σημασίας υπήρξε η οικονομική συμβολή του στην ίδρυση του Φιλανθρωπικού Ιδρύματος, Σχολείων, εκ των οποίων έξι στην περιοχή Ήλιδος (Γαστούνης) και του πρώτου Νοσοκομείου στο Ναύπλιο από τον Ι. Καποδίστρια.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΩΖΟΣ

Ιωάννης Βώζος (Γαστούνη 1766-Αθήνα 1851)

ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ένας δρόμος... μία προσωπικότητα

ΟΔΟΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

Βρίσκεται στα ανατολικά της πόλης της Γαστούνης, απέναντι από την οδό Γιαν. Γιαννακόπουλου, προς το Γυμνάσιο και το Λύκειο.

Τιμά τον πρώτο Κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια, που μεταξύ άλλων ίδρυσε τα πρώτα σχολεία στη Γαστούνη και το πρώτο Ταχυδρομείο. Επίσης είχε Πρόεδρο του Πανελληνίου το Γεώργιο Σισίνη.

Ο Καποδίστριας, επειδή γνώριζε την ελληνική πραγματικότητα, έθεσε ως πρώτο στόχο την ίδρυση και λειτουργία σχολείων της πρωτοβάθμιας λαϊκής (δημοτικής) εκπαίδευσης.

Στις δύσκολες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες του νεοσύστατου ελληνικού κράτους τα σχολεία θα βοηθούσαν το λαό να αναδειχθεί πνευματικά, ηθικά και βιοτικά.

*Ο Ιωάννης Καποδίστριας,
Κωνσταντίνος Ηλιάδης,
Συλλογή Πανεπιστημίου Αθηνών*

ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

Χειμωνιάζει – Γιάννης Ρίτσος

Γιάννης Ρίτσος, «Χειμωνιάζει»

*“Με κάθε χτύπο του ρολογιού πέφτει ένα κίτρινο φύλλο.
Είχες ένα ψάθινο καπέλο με λιλά λουλούδια.
Τώρα κει μέσα γεννάνε οι κότες
κ’ ένα σαλιγκάρι ανηφορίζει στο πόδι της καρέκλας.
Το χιόνι θα είναι κρύο, κρύο, κρύο
σαν το ψηλό κολάρο του πατέρα
που βρίσκεται από χρόνια στο σεντούκι.
Μύρισαν κιόλας τα δέντρα ναφθαλίνη.”*

Γ. Ρίτσος, Σημειώσεις στα περιθώρια του χρόνου

*Ύστερα ήρθε ο χειμώνας.
Ο άνεμος με κυνηγούσε ως μέσα στη σπηλιά της μνήμης.
Τα δέντρα σήκωναν τα χέρια τους να με κρατήσουν.
Οι αστραπές μου σκίζανε τα μάτια.
Οι πέτρες μου ματώνανε τα πόδια.
Στάθηκα και κοίταξα κάτω.
Το μικρό μου χωριό, μαζεμένο στον κόρφο του κάμπου,
με τα μικρά παραθυράκια του ζεστά και φωτισμένα,
κελαηδούσε ακόμη σαν καναρίνι στο κλουβί της βροχής...*

Γ. Ρίτσος, Μια πυγολαμπίδα φωτίζει τη νύχτα